

קובץ עץ חיים

ע"ש רבינו
מרדך הדברי חיים זי"ע

מוקדש לברורי הלכה
ופלפולי דאורייתא
מנהגי ישראל
ומילי דחסידותא

מפעל
זכרון אשר עבי

בידורי הלכה

אי שייך לגדל שרצי המים באופן היתר
מברשת המיוחדת לשבת - ביטוח חיים בהלכה

איגרי בקיץ

צלותא דמעלא שבתא - תפילת הדרך - חשב נקין בתאונה
אמירה לעברים, נתענת טייפ, אותנו אצור ביד - בשביעות
גבורי כח

ציצים ופרחים

ספר 'מקבציאל' הגרפס מחודש
סופר שאינו מניח תפילין דרית
חלון התכלת

שנה ח' חוברת ב' [ב"ב] - אב-אלול תשע"ד

קובץ עץ חיים

נערך ע"י תלמידי וחסידיו באבוב

ויו"ל ע"י מערכת בית צדיקים

ברוקלין ניו יארק יצ"ו

הרב אהרן מאיר מייזליש שליט"א

עורך ראשי

חברי מערכת

הרב חיים מאיר סגל שליט"א, בני ברק

הרב משה יצחק טעמפלער שליט"א, ירושלים

הרב משה נחמי' הכהן לעוויטא שליט"א, וויליאמסבורג

הרב חיים אהרן אונגער שליט"א, וויליאמסבורג

הרב יצחק מאיר שטערנבוך שליט"א, ירושלים

הרב אהרן יצחק אייזנבערג שליט"א, בארא פארק

שערי הקובץ פתוחים לכל מאן דבעי ומבקש לפרסם פרי הגיוני לבו ומחשבתו חידושי תורה בהלכה ופולקל, מנהג אגדה ומילי דחסידותא.

וזאת למודעו! כי כל אחריות תוכן החידושים ומאמרים בהלכה המתפרסמים בקובצנו חלה על הכותבים בלבד ולא על המערכת, ועל דעת זה אנו מדפיסים אותם.

המערכת משאירה לעצמה הזכות לבחור ולהחליט על הופעת מאמר והדפסתו, לשנותו ולשפרו לצורך תיקון הלשון וכיוצא. הכותבים מתבקשים לכתוב בכתב ובסגנון ברור.

כל הזכויות שמורות להמערכת, ואסור להדפיס שום מאמר או חלק ממנו או להעתיקו בכל אופן שהוא מבלי רשות המערכת.

מועד האחרון להעביר חידושים וכ"י עבור קובץ הבא הוא בדרכי מרחשון תשע"ה הבעל"ט.

התודה והברכה

להני גברי יקירי

על עמדם לימנינו להגדיל תורה ולהאדירה

מו"ה ישכר בעריש לעזער הי"ו

מו"ה לייבל הירש הי"ו

מו"ה יוסף שמואל לעמפל הי"ו

מו"ה אלחנן וואלף ריינהאלד הי"ו

הרב ברוך יצחק גוטטער הי"ו

ר' נתן נטע וואלמאטה נ"י נכד רבינו הדברי חיים ז"ע

לע"נ אביו ר' דוד ב"ר נתן נטע ע"ה

נלב"ע י"ד סיון

אמו מרת שפרה הינדא ב"ר יוסף ע"ה

נלב"ע ג' אדר

ברכת מז"ט חמה ולבבית

אל כבוד הרה"ג צמ"ס

מו"ה משה נחמי' הכהן לעוויטא שליט"א

חבר מערכת, וראש כוללנו בווייליאמסבורג יצ"ו

לרגל שמוחת נישואי בתו תחי' בשעט"מ

ישאו ברכה מאת ד'

ויתברכו בכל משאלות לבכם לטובה

מערכת קובץ עץ חיים

KOVETZ EITZ CHAIM

A TORAH AND HALACHA JOURNAL

COMPILED AND PREPARED BY THE WORLDWIDE BOBOV INSTITUTIONS

UNDER THE LEADERSHIP OF THE BOBOVER REBBE SHLITA

- Vol. 8 Issue 2 No. 22 Av - Ellul 5774 -

מען לשילוח מאמרים מכתבים והערות:

1636 49TH STREET, BROOKLYN N.Y. 11204

TEL: (718) 851 0005 טל: Fax: (718) 425 8960 פקס:

EMAIL: KOVETZEITZCHAIM@GMAIL.COM

EDITOR-IN-CHIEF: RABBI AARON M. MEISELS

פטרון אשר צבי

קובץ זה מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ח מו"ה ר' אשר צבי ע"ה
בן הרה"ח מו"ה ר' ברוך ז"ל
אשר שמו יוחק לזכרון עלי ע"ץ החיים
נלב"ע ל"ג בעומר תש"ל לפ"ק
ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י בנו הרבני הנגיד החסיד
מו"ה **יעקב רייז** הי"ו
פטרון קובץ עץ חיים

עץ חיים היא למחזיקים בה

ידידנו החשוב רודף צדקה וחסד תומך תורה ולומדיה

הנה"ח מוה"ר **אברהם פינחס**

בערקאוויטש הי"ו

תומך קובץ עץ חיים

אשר נטה שכמו לכלכל הוצאות הדפוס

יתן ד' ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו
ויזכה להרבות פעלים לתורה ולתעודה כאוות נפשו הטוב

לזכרון בהיכל ה'

נשמת אדם היקר באנשים ירא ושלם
אדוק ומקושר לרבנותה"ק זי"ע ודבוק בדרכיהם הטהורים
עמוס במצוות ובמעשים טובים ומתנהג בחסידות

הרה"ח מו"ה חיים יחזקאל ע"ה

בן מו"ה ישראל הלוי ע"ה רודזינסקי

נלב"ע ד' ניסן תשע"ב לפ"ק

השכים והעריב לקבוע עתים בתורה

עסק במעשי צדקה וחסד בהצנע ובגלוי וידיו רב לו בהצלת נפשות מישראל
חינך והדריך בניו בדרכי התורה והחסידות וממשיכים בעוז בנתיבותיו הישרים

ידידינו האברך הנגיד והנכבד זכה לתורה וגדולה כאחד

מו"ה מרדכי צבי געץ שליט"א

העומד לימיננו בהוצאת הקובץ לאור עולם

יתן ה' ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו ויזכה להרבות פעלים לתורה ולתעודה

מזכרת נצח

לזכרון עולם יוחק נשמות הורי היקרים

מו"ה אברהם דוב ע"ה בן מו"ה פריץ ז"ל נלב"ע ט' סיון תשע"א

מרת רבקה ע"ה בת מו"ה משה ז"ל נלב"ע כ"ג ניסן תשס"ט

א"מ ע"ה הי' תלמיד להגאון רבי יוסף אלימלך כהנא זצ"ל הי"ד אב"ד ור"מ דק"ק אונגוואר יצ"ו

ונסמך להוראה ע"י הגאון רבי יהושע גרינוואלד זצ"ל אב"ד דק"ק חוסט יצ"ו

ישב כמה שנים על התורה ועל העבודה תחת צלו של הגה"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל

הונצח ע"י בנו

פריץ משה טרענק

תוכן ענינים

שפתי ישנים

ג' תשובות קצרות בענינים שונים - בדין שומע כעונה * ביצה חי' ובשר חי בזמננו וכן פולי קאפע אי הוי מוקצה בשבת * באיזה פול משערין שיעור הגריס דכתם. . . . . יג
הגאון רבינו יעקב זצ"ל מעמדין
היעב"ץ

מז קדום להסיב בראש דיין קבוע בעירו או למדן חסיד. . . . . יט
הגאון רבי מרדכי הענא זצ"ל
דיין דק"ק האמבורג יצ"ו, בעמח"ס אגודת מרדכי דרישת מרדכי ועוד

אי שייך במצנפת שהנהיגו הנשים משום בחוקותיהם ובענין פאה נכרית. . . . . כב
הגאון רבי יעקב מרדכי באמבאך זצ"ל
בעמח"ס אפיקי מים, דאבראמיל יצ"ו

בענין רצועות של תפילין אי עצמן קדוש או דינם כתשמישי קדושה. . . . . כז
הגאון רבי משה יצחק אביגדור זצ"ל
אב"ד קאוונא ושקלאוו
בעמח"ס פרדס רימונים על יו"ד ושור"ת

חרוותא דשמעתתא

פלפולא חריפתא מאת כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א. . . . . לו
בסוגיא דמשביעין אותו שבועה שאינה ברשותו (ב"מ לד:)
אי הוי שבועה אכפירת ממון ואי הוי מן התורה

חידושים וביאורים בעניני תפילה. . . . . מד
הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א
ראש ישיבת כף החיים, עיה"ק ירושלים ת"ו

בדין עיקר וטפל לגבי ברכה אחרונה. . . . . נו
הרה"ג רבי ירוחם פישל יהושע חכהן ווייס שליט"א
ר"מ ישיבת דרכי יושר ד'באבוב עיה"ק ירושלים ת"ו

בענין איסור עשיית אהל בשבת. . . . . נט
הרה"ג רבי ישכר דוב רוזין שליט"א
ראה"כ כולל עיון הלכה דחסידי באבוב, בני ברק יצ"ו

בירורי הלכה

קמח שהוסר ממנו המורסן והסובין ושוב הוחזר - למצוות חלה ומצה וברכת המזון עג
הגאון רבי פסח אליהו פאלק שליט"א
מח"ס שו"ת מחזה אליהו, זכור ושמור על הלכות שבת, עוז והדר לבושה על צניעות דלבוש,
מו"ץ בק"ק גייטסהעד יצ"ו

בדין שימוש בשבת מברשת החדשה Ouchless Brush - [בירור מקיף בענין סריקת שער בשבת] ..... צה

הגאון רבי שלום יעקב גרינשטיין שליט"א
מרבני אנ"ש, דומ"ץ בית הוראה דלעיקוואוד יצ"ו

בענין אמירה לישראל ולנכרי לאחר שקיבל עליו שבת והמסתעף ..... קו
הגאון רבי אליהו חיים שטערנבוך שליט"א
דומ"ץ קהל חסידי באבוב, עיה"ק ירושלים ת"ו

אי שייך לגדל "שרימפס" ושאר שרצי המים באופן היתר ..... קפו
הרה"ג רבי יוסף שפירא שליט"א
מנהל ת"ת חכמת שלמה חסידי ומו"ץ קהילת בלאזוב ירושלים ת"ו
בעמ"ח היות דאביי ומו"ל שופרא דישראל

בענין הנ"ל החששות לאיסור בזה ..... קלב
הגאון רבי אברהם ישראל רובין שליט"א
בעמח"ס שו"ת נהרות איתן, אב"ד ביד"ץ מהדרין, רחובות יצ"ו

החולץ מנעליו איזה מהם יתיר קודם, והבא לנעול מנעליו ורואה שהן קשורות איזה מהן יתיר תחלה ..... קלז
הרה"ג רבי אברהם יעקב באמבאך שליט"א
דומ"ץ קהל חסידי וויזניץ, שכונת אונסדארף ת"ו

גדרי ביטוח חיים [ליי"ף אינשורנס] בהלכה ..... קמא
הרה"ג רבי ישראל מאיר מקובצקי שליט"א
דומ"ץ שבט מישור, מאנרא ניו יארק יצ"ו

בן חו"ל העומד כעת בא"י, האם מותר לבקש מבן א"י לעשות לו מלאכה, והאם מותר ברמיה ..... קנג
הרה"ג רבי מרדכי ווייס שליט"א
ראש חבורת גני משפט, שכונת גני גאולה, עיה"ק ירושלים תובב"א

בענין איסור יחוד וקריבה בנכדה ונינה ..... קסא
הרב אברהם יהושע העשיל האממער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין ניו יארק יצ"ו

בענין פתיחת פקקי הברגה של מתכת ושל פלעסטיק בשבת [קיצור ותמצית שיטת הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל בעל מנחת שלמה] ..... קסז
הרב ישכר דוב הערצאנא שליט"א
ביהמ"ד דחסידי באבוב, עיה"ק ירושלים ת"ו

אוגר בקיץ

"צלוחתא דמעלי שבתא" - פסקי הלכות ומנהגים ומקורותיהם למקבלי שבת מוקדם ..... קעח

הרה"ג רבי שלמה אפל שליט"א
מרבני כולל מכון תפארת למשה, ברוקלין ניו יארק יצ"ו

דיני חיובי נזיקין בתאונות דרכים [עקסידענ"ט] והמסתעף . . . . . קצג
הרה"ג רבי דוד בריזל שליט"א
מח"ס משפט המזיק, עיה"ק ירושלים ת"ו

פסקי דינים ומנהגים בתפילת הדרך . . . . . רד
הרב יונה ישראל הכהן שטראסער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, וויליאמסבורג יצ"ו

✽ גיבורי כח עושי דברו ✽

אמירה לעכו"ם בשביעית - מנהג ירושלים שאין נוהגין קדושת שביעית בשל
עכו"ם . . . . . ריז
הגאון רבי משה שטערנבוך שליט"א
ראב"ד עיה"ק ירושלים ת"ו

נתינת "טיפ" לעובדים זרים - בשמיטה ובשאר שנים . . . . . רכד
הגאון רבי יוסף ליבערמאן שליט"א
בעל משנת יוסף, ראש ישיבות שומרי החומות
ורב דקהל סדיגורא, עיה"ק ירושלים ת"ו

דרכי ניהול אוצר בי"ד לאתרוגים כהלכה בארה"ק ובחו"ל . . . . . רכו
הגאון רבי יוסף יקותיאל אפרתי שליט"א
ראש ביהמ"ד להלכה בהתישבות אמונת אי"ש
ובעל ישא יוסף על שביעית, עיה"ק ירושלים ת"ו

בענין אי מביאים בכורים בשביעית . . . . . רלד
הגאון רבי ישראל יצחק מענדלזאהן שליט"א
גאב"ד קוממיות - עיה"ק ירושלים ת"ו
נשיא קרן השביעית

✽ מעין החיים ✽

דברי מרן הדברי חיים זי"ע אודות סדר תשובה באשה שהכשילה את בעלה [קו' הגה"צ
רבי חיים הלברשטאם זצ"ל מסאטמאר על דברי מרן מצאנו זי"ע ברב שטעה בשיעור מקוה] . רמא
הגאון רבי שמעון ליכטענשטיין זצ"ל
אב"ד לעכניטץ יצ"ו

על מזוזות ביתך - לקט במשנת רבותינו הק' מצאנו ובאבוב במצות מזוזות . . . רמה
הרב חיים שלמה לערנער שליט"א
ביהמ"ד דחסידי באבוב, אלעד יצ"ו

✽ ציצים ופרחים ✽

עולת שבת ומועד - ד"ת מלוקטים מכת"י וספרים נדירים . . . . . רנג
המערבת

בענין חידושו של הישמה משה זי"ע דסופר סת"ם שאינו מניח תפילין דר"ת לא יכתבם . . . . .

הרה"ג רבי יחיאל גאלדהאבער שליט"א
בעמח"ס מנהגי הקהלות, עיה"ק ירושלים ת"ו

בענין חלזון התכלת . . . . . רעו

הרב ישראל טווערסקי שליט"א
בית מדרש גבוה, לעיקוואוד יצ"ו

ביאור דברי הספרי שהחלזון גזו לצדיקים לעתיד לבוא . . . . . רפח

הרב ישראל בארקין שליט"א
כולל חושן משפט זכרון גרשון, לעיקוואוד יצ"ו

שבעה נשיאים מהלל הזקן עד רבינו הקדוש (מאמר ב') . . . . . רצמ

הרב מנחם יוסף ראטטענבערג שליט"א
כולל אברכים דחסידי גור, עיה"ק ירושלים ת"ו

בן שלש עשרה למצות [ביאור עמוק להמקורות והלימודים] . . . . . שמו

הרב אברהם מייזעלס שליט"א
מח"ס מטבע שטבעו חכמים, שהכל ברא לכבודו, שיגרא דלישנא, ועוד
מאנטריאל יצ"ו

הרואה חכמים במיתתו . . . . . שכב

הרה"ג רבי ישראל דנדרוביץ שליט"א
ר"מ ביהמ"ד באר האבות, מח"ס הנחמדים מזהב, ערד יצ"ו

סוכה בתוך הבית - האם יש בזה הידור מצוה, וכמה דינים למעשה הנוגעים למי שסוכתו בתוך ביתו . . . . . שלה

הרה"ג רבי יעקב יוסף ווינקלער שליט"א
מחבר ספר פנינת השבת וספר פנינת המקדש, לעיקוואוד יצ"ו

ספרים וסופרים

חידושי דינים ופירושים הנמצאים מקבילים בס' ראב"ן ובס' האשכול הוצ' רצב"א (אויערבך) . . . . . שנו

הגאון רבי דוד דבלצקי שליט"א
מו"ל ומהדיר הראב"ן והראבי"ה, בני ברק יצ"ו

שגגה היוצאה מלפני השליט . . . . . שסב

הרב משה מיימון ס"ט שליט"א
בית מדרש גבוה, לעיקוואוד יצ"ו

בירור אודות ספר 'מקבציאל' הנדפס מחדש . . . . . שע

הרב אריאל אפרים אהרונוב שליט"א
בני ברק יצ"ו

תיקונים לגמטריאות בספרי החיד"א - מאת הגאון רבי יעקב רקח זצ"ל מרבני טריפולי (לוב) . . . . . שצג

הרה"ג רבי שלמה מ. ד. ועקנין שליט"א
ר"מ ישיבת מעיני תורה למשה, בני ברק יצ"ו

תולדות נח - הגה"ק רבי נח שמואל ליפשיץ מטרובין זצ"ל - מגדולי תלמידי הרה"ק מלובלין זי"ע . . . . .

הרב ישכר בעריש ווייס שליט"א
ברוקלין ניו יארק יצ"ו

✽ הערות וחיידושים ✽

הערות וחיידושים בסוגיא דטבילת כלים . . . . . תבא

הרה"ג רבי אהרן מאיר מייזליש שליט"א
ראה"כ עץ חיים קיראלהאזא, ברוקלין ניו יארק יצ"ו

בחיוב הדלקת נר שבת - או"ח סי' רס"ג . . . . . תבו

הרה"ג רבי אלימלך פאנעט שליט"א
מג"ש בביהמ"ד דחסידי באבוב, אלעד יצ"ו

✽ תמיהות ויישובים ✽

בדברי המחבר באין מחשיכין על התחום \ בדברי הגמ' התקדשי לי במנה נטלתו וזרקתו לים - הרב מנחם יאזשעף * ישוב לקו' האבני מילואים בענין חיישינן שמא קידשה לאחר - אלעזר מייזליש * בענין החזרת שיירי הפת קודם ברכת המזון - הרב אלחנן פרינץ * הערות במס' מכות \ הערה באוה"ח הק' פ' משפטים \ הערה בתוספות עה"ת וחזקוני \ הערה בשפתי חכמים עה"ת - הרב אשר זעליג גאלדמאן.

✽ מכתבים למערכת ✽

תיקון טעות בחוברת כ"א - הרב פינחס אברהם מיערס אבד"ק האג יצ"ו * כתיבת המגילה של הבני יששכר זי"ע - הרב אהרן שער, בני ברק יצ"ו * תגובה על המאמר "על קצה המזלג" הרב משה מיימון ס"ט, לעיקוואוד יצ"ו * תגובת הכותב - הרב ישראל דנדרוביץ, ערד יצ"ו * ישוב לפירושו של רש"י על "טף" - אלעזר מייזליש, ירושלים ת"ו * מילה בזמנה ומילה שלא בזמנה מי קודם \ בענין שיעור חלה בקמח מלא \ אכל כזית מקמח מלא שהחזור המורסן אם חייב בכרהמ"ז - הרב יחיאל מיכל הכהן טרעגער, קרית יואל יצ"ו * הערה בענין כיסוי הפת בסעודת שבת בבוקר \ שאר מסובין בחיוב כיסוי הפת \ להשתמש בכלים של בית מלון של עכו"ם וכדו' - הרב שלום רפאל פרישוואסער, לונדון יצ"ו * תגובת העורך - הרב אהרן מאיר מייזליש * תי' על קו' הגה"ק מהאלאשיץ זצ"ל \ בענין איסור ב' אחים שישאו ב' אחיות \ בענין להחזיר מינקת שחלבה ארסיי - הרב מנחם יאזשעף, וויליאמסבורג יצ"ו * בדין אזור בתפלה \ קריאת שמו"ת בתרגום דוקא \ הערה בדברי ביאור הלכה - הרב נחום אברהם, מאנסי יצ"ו * בענין מגילה בת י"א שורות והמגילה של הבני יששכר זי"ע - הרב ראובן מענדלוביץ, בית שמש יצ"ו * אודות צדקת הגר' יצחק ב"ר אברהם הגר זצ"ל מאמשטרדאם בעל זרע יצחק - הרב אליהו מנחם רייכמאן, ברוקלין יצ"ו * אודות התקשרות בין בית צאנז לבעלזא \ י"ב חלות נגד י"ג מרגלים \ ענין שמחה בשבת - הרב אשר זעליג גאלדמאן, ברוקלין יצ"ו * בביאור נוסחאות תנ"כ"א ופירוש עד שאתה מתפלל שיכנסו וכו' - הרב יונתן בנימין בוכינגער, קרית יואל מאנרא יצ"ו.

מגן אבות בדבר"ו [ה] . . . . . תמט

מערכת בית צדיקים

חצרות באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

דברים אחדים - לזכרון בספר . . . . . בסוף הספר

הרב אברהם פנחס בערקאוויטש שיח' לאויט"א
ברוקלין נ.י. יצ"ו

השיר והשבה

אל כבוד ידידינו הנה"ח

ותיק ועושה חסד לבו ער לכל דבר שבקדושה

הרב שלמה אלעזר גאלדשטיין שיחי'

על סיועו למען הוצאת הקובץ לאור עולם

ידידינו היקר והחשוב המזכה את הרבים
וממשיך בדרכי אבותיו הגדולים בהרבצת תורה ויראה

הרב ישראל טויסיג שליט"א מבעלעד

על עזרתו הנדיבה בהוצאת הקובץ

ידידינו הנה"ח ראש וראשון לכל קדשי בית באבוב
לבו ער ופתוח לכל דבר שבקדושה

מו"ה בן ציון צבי בירנבוים שליט"א

אב"י בקהלתינו המעטירה יצ"ו

על עזרתו הנדיבה בהוצאת הקובץ

האברך החשוב והיקר חו"ב טובא

הרב יוסף ליבוש גאלדבערג שליט"א

מחו"ר כוללנו המפואר בעיר בני ברק יצ"ו

על השתתפותו בהוצאת הקובץ לזכות את הרבים

בזכות חלקם בהרבצת התורה יברכם ה' בכל משאלות לבכם לטובה

כעתירת וברכת

מערכת קובץ עץ חיים